

CUMARTESİ ANNELERİ/İNSANLARI'I
İLE DAYANIŞMA AMACIYLA ADANA
İLİNDE YAPILAN BASIN
AÇIKLAMALARININ ENGELLENMESİ
VE YAŞANAN HAK İHLALLERİNE
İLİŞKİN GÖZLEM VE TESPİT
RAPORU

ADIL YARGILANMA HAKKINA
ERİŞİM DERNEĞİ

GÖZLEMLENEN OLAY

İstanbul Galatasaray meydanında Cumartesi Anneleri/İnsanlarının 958., 959. ve 960. hafta buluşmasına destek olmak amacıyla İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi tarafından 05 Ağustos 2023- 12 ağustos 2023- 19 Ağustos 2023 tarihlerinde Adana ili İnönü parkında saat 12:00 de yapılmak istenen Basın açıklaması etkinlikleri

GÖZLEM TARİHİ: 05.08.2023-12.08.2023-19.08.2023

ETKİNLİK ÖNCESİ SÜREÇ

Anayasa Mahkemesi (AYM), Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 25 Ağustos 2018 tarihinde düzenlenen 700. hafta buluşmasının İstanbul Beyoğlu Kaymakamlığı tarafından yasaklanmasının ve polisin sert müdahalesinin Anayasa'nın 34. maddesine garanti altına alınan "toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının" ihlali olduğuna dair iki ayrı karar verdi. (AYM Maside Ocak Kışlakçı 2019/21721, Gülseren Yoleri 2020/7092) AYM, kararında toplantı ve gösterilere yönelik müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının ve orantılı olduğunun ispatının gerektiğini hatırlatarak İdari makamların toplantı ve gösteri yürüyüşlerini otomatik olarak yasaklama yoluna gitmek yerine bu hakkın etkin kullanımını sağlamaya yönelik pozitif yükümlülükleri olduğunu hatırlatan AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 1995 yılından bu yana barışçıl bir toplanma gerçekleştirdiğine dikkat çekerek idarenin bu etkinliğin yapılacağına ilişkin olarak önceden bilgisi olmadığını iddia edemeyeceğine karar verdi. Buna ek olarak AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın "gözaltında kaybedilen yakınlarının bulunması ve kamuoyunda farkındalık yaratılması için oturma eylemi düzenlemek istemesinin demokratik bir toplumda saygı ile karşılanması gerektiği" tespitinde bulundu.

Cumartesi Anneleri/İnsanları, AYM'nin Maside Ocak Kışlakçı kararının ardından ilk kez 8 Nisan 2023 tarihinde düzenlenmesi planlanan 941. hafta buluşması için Galatasaray Meydanı'na çıkmak isterken polis tarafından engellenerek gözaltına alınmıştı. O haftadan bu yana 13 Mayıs Cumartesi günü hariç her cumartesi, barışçıl eylemlerini gerçekleştirmek için Galatasaray Meydanı'na çıkmaya çalışan Cumartesi Anneleri/İnsanları gözaltına alınmaktadır.

İnsan Hakları Derneği Merkez Yürütme Kurulu, her hafta Cumartesi günü Cumartesi anneleri/insanlarının darp edilerek gözaltına alınması, demokratik barışçıl hakkın kullanılmasına engellenmesi karşısında İHD şubelerinin bulunduğu iller de eş zamanlı olarak 05 ağustos 2023 cumartesi günü saat 12:00'de Cumartesi anneleri/İnsanları ile dayanışma amacıyla basın açıklaması yapma kararı almıştır. Bu karar doğrultusunda İHD şubelerinin bulunduğu bir kısım illerde Cumartesi anneleri/İnsanları ile dayanışma basın açıklamaları yapılmıştır.

1. 05 AĞUSTOS 2023 TARİHLİ ETKİNLİK ÖNCESİ ve ETKİNLİK ALANINDA YAŞANAN HAK İHLALLERİ

İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi tarafından 05 Ağustos 2023 günü saat 12:00 de Adana İnönü parkında basın açıklaması yapılmasına karar verilmiştir. Basın açıklaması yapılacağına dair üyelerine 2 gün önceden SMS mesajları gönderilmiş, 2 gün önceden Sosyal medya afişleri ile açıklama yapılacağı kamuoyuna duyurulmuştur.

Adana Valiliği tarafından etkinlik tarihinden bir gün önce 04 ağustos 2023 tarihinde gece saat 22:00 sıralarında tüm Adana ilinde eylemin yapılacağı güne denk gelecek şekilde 1 günlük etkinlik yapma yasağı verilmiştir.

Adana Valiliği Yasaklama Kararı;

Özellikle halkın yoğun olduğu alışveriş merkezleri, kamu hizmeti görülen bina vb. kuruluşların çevresi, kaldırım ve cadde üzerlerinde yapılan basın açıklaması ile benzeri eylemler, bu etkinliği düzenleyenler ve o civarda bulunan halkın güvenliği açısından sakıncalar doğurabilmektedir.

İlimiz sınırları içerisinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyeti kamu esenliğinin sağlanması amacıyla belirtilen konu veya dolaylı olarak aynı amaçla yapılacak eylem ve etkinlikler ile ilgili;

İlimiz genelinde park/bahçe, genel yollar, kamu binaları önleri, STK önleri, umuma açık ve kapalı alanlarda umuma açık veya/kapalı yer toplantıları, yürüyüş, basın açıklaması, açlık grevi, oturma eylemi, stant/çadır kurma, bildiri dağıtma, afiş asma, yazılama ve bu gibi tüm faaliyetlerin eylem/etkinliklerin yapılmasının, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun (11/A) ve (11/C) maddeleri ile 2911 sayılı toplantı Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 17'nci maddesi hükümleri doğrultusunda **05/08/2023 günü saat 08.00'den başlayarak 05/08/2023 günü saat 23.59'a kadar 04/08/2023 tarih ve 75027471-5113(12470)/1982 sayılı Olur ile yasaklanmıştır.**

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Bu etkinlikte toplam 18 kişi gözaltına alınmıştır.

Gözaltına alınanlar:

Yakup Ataş (Avukat İHD Şube Başkanı)

İlhan Öngör (Avukat İHD MYK üyesi)

Ümit Büyükdğ (Avukat ÇHD 2. Başkanı)

Mengücek Gazi Çıtırık (Avukat-Önceki Dönem Adana Barosu Başkanı)

Havin Ölmez (İHD Yönetim Kurulu üyesi)

Serhat Ökmen (Avukat - İHD üyesi)

Hasan Karabulut (İHD Yönetim Kurulu üyesi)

Belgin Işık (İHD yönetim Kurulu üyesi)

Teberdar Elik (İHD Yönetim kulu üyesi)

Aziz Sarı (Avukat İHD Yönetim Kurulu üyesi)

Zehra Özkan (Avukat İHD Yönetim Kurulu üyesi)

Çetin Eye (İHD üyesi)

Taylan Çelik (İHD üyesi – HDP Seyhan ilçe Eşbaşkanı)

Mehmet Karakış (İHD üyesi- HDP il Eşbaşkanı)

Saniye Seçgin (İHD üyesi)

Nihat Doğaner (İHD üyesi)

Müslüm Elik (İHD üyesi)

Leyla Karakaş (İHD üyesi- Büyükşehir Belediye Meclis Üyesi)

Yakalananlar, etkinlik alanında yakalama işlemlerinden sonra polis araçlarında yaklaşık 1 saat boyunca dışarı 48 derece sıcaklık bulunan bir havada pencereleri açılmayan kapalı araçta bekletilmişlerdir. Daha sonra Savcılık tarafından herhangi bir gözaltı kararı bulunmadığı halde yakalaması yapılan şahışlar Adana Yüreğir Devlet Hastanesinde bulunan Adli Tıp birimine sağlık kontrolüne rapor almak amacıyla götürülmüşlerdir. Adli Tıp birimine varıldığında Adli Tıp Doktorunun yerinde olmadığı polislerce belirtilmiş ve yaklaşık 45 dakika Adli Tıp doktorunun hastaneye gelmesi beklenilmiştir. Bu süreç zarfında kişiler kapalı araç içerisinde ve klimasız ortamda bekletilmişlerdir. Adli Tıp doktorunun gelmesi üzerine kişiler tek tek adli tıp doktoru odasında muayene olmuşlardır. Adli Tıp doktoru ve polislerce Adli Tıp raporu muayene olan kişilere birer örneği verilmemiştir. Yaklaşık 3 saat süren Adli Tıp'taki rapor alınma sürecinden sonra kişiler ifadesi alınmak üzere Adana Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürlüğü'ne götürülmüşlerdir. Güvenlik Şube Müdürlüğünde etkinliğe katılan ve yakalanan Avukatlar " savcılık tarafından gözaltı kararı bulunmadığını, gözaltı kararı olsa dahi emniyet müdürlüğünde ifade vermeyeceklerini, ancak Savcılığa ifade vereceklerini" belirtmişlerdir.

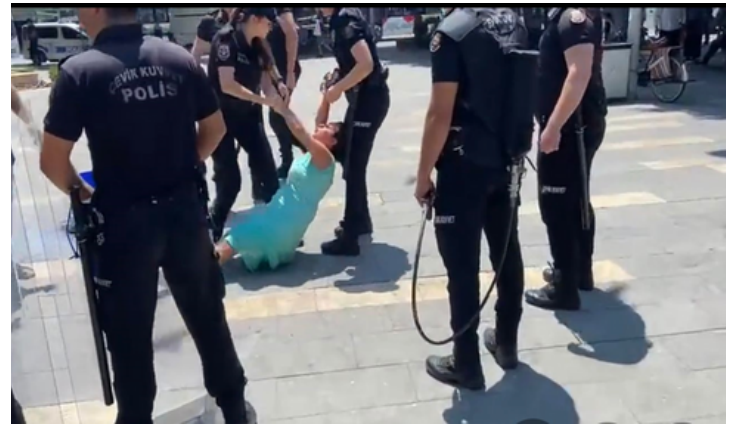
Etkinlik alanında haber yapma amacıyla bulunan Mezopotamya haber ajansı muhabiri Hamdullah Yağız Kesen yere düşerek ağır kafa travması geçirmiş ve ambulans ile hastaneye kaldırılmıştır.

Bunun üzerine Güvenlik Şube Müdürlüğü polislerince Nöbetçi Savcılıkla görüşme sağlanmış ve Adana Nöbetçi Savcılığı " Avukatların ifadesinin alınmaması konusunda tutanak tutulmasını ve serbest bırakılması" talimatını vermiştir. Avukat olmayan diğer şahısların ifadesi alındıktan sonra grup yeniden rapor alınmak üzere 2 polis aracı ile yeniden Yüreğir Devlet Hastanesi Adli Tıp Birimine götürülmüştür. Adli Tıp Biriminde şahısların muayenesi yapılmış olup adli tıp raporunun bir örneği şahıslara verilmemiştir. Bunun üzerine Grup içerisinde bulunan İHD MYK üyesi Avukat İLHAN ÖNGÖR, Adli Tıp Doktorundan raporun bir örneğini talep etmiştir. Adli Tıp Doktoru TAMER EREN, "rapordan bir örnek veremeyeceğini, raporu savcılıktan alın" diye cevap vermiştir. İLHAN ÖNGÖR'ün rapordan bir örnek almasının kanuni hakkı olduğunu belirtmesine karşı Adli Tıp Doktoru TAMER EREN " ben rapor vermem, gidin Savcılığa şikayet edin" demiştir. İLHAN ÖNGÖR'ün " ben, Savcıya neden şikayet edeyim, sizin göreviniz bana rapordan bir örnek vermeniz" demesi üzerine Adli Tıp Doktoru muayene odasından çıkmış ve odaya geri dönmemiştir. İLHAN ÖNGÖR ısrarla raporu almadan odadan çıkmayacağını belirtmiş ve Güvenlik şube polisleri muayene odasına girmişlerdir. Polislerle beraber Avukatlarda muayene odasına girmişlerdir. Bunun üzerine muayene odasında bulunan Avukatlar tarafından Adli Tıp Doktorunun " rapordan bir suret vermemesi " nedeniyle tutanak tutmuşlardır. Polislerce ve Adli Tıp Doktoru tarafından adli tıp muayene raporları verilmemiştir.

Yapılan bu işlemlerden sonra gruptaki kişiler Adli Tıp Kurumundan serbest bırakılmışlardır.

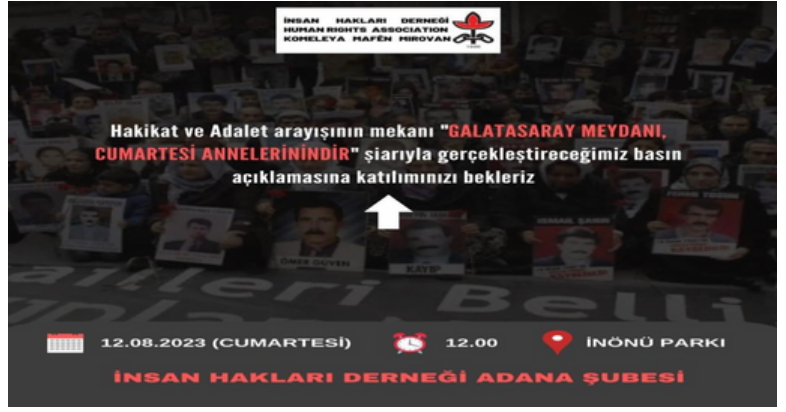

2. 12 AĞUSTOS 2023 TARİHLİ ETKİNLİK ÖNCESİ ve ETKİNLİK ALANINDA YAŞANAN HAK İHLALLERİ

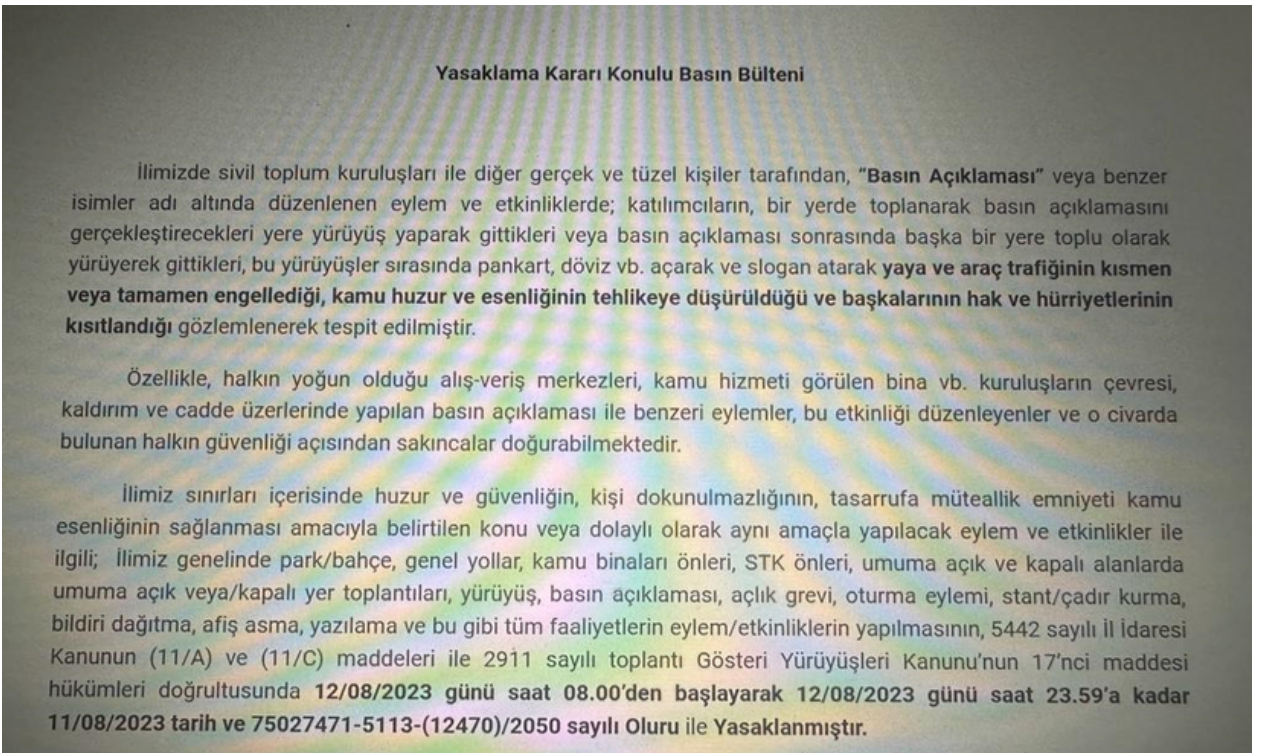
İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi bir hafta öncesinden 05 Ağustos 2023 günü Adana'da Valilik tarafından verilen yasaklama ve haksız yakalama işlemine karşın Cumartesi Anneleri/ İnsanlarının 959. Hafta buluşmasına destek amacıyla yeniden 12 Ağustos 2023 cumartesi günü saat 12:00 de İnönü parkında basın açıklaması yapmaya karar vermiştir. İHD Adana şubesi üyelerine Basın açıklaması çağrısını SMS mesajları ile bilgilendirme ve çağrı yapmış, hazırladıkları sosyal medya afişleri ile sosyal medyadan kamuoyuna basın açıklamasına katılım çağrısı yapmıştır. Çağrının yapıldığı tarihte Adana Valiliğince herhangi bir yasaklama kararı bulunmamaktadır.

İHD Adana Şubesi çağrı afişi;

İHD Adana şubesinin bu çağrısı üzerine 11 ağustos 2023 günü gece saat 22:00 sıralarında Adana Valiliğince tüm Adana ilinde 12 Ağustos 2023 günü eylem ve etkinliklerin yasaklanmasına karar verilmiştir.

Adana Valiliği 11 Ağustos 2023 saat 22:00 tarihli yasaklama kararı;

Adana Valiliđince verilen yasaklama kararının gerekçesinde “ yaya ve araç trafiğinin kısmen veya tamamen engellediği kamu huzur ve esenliğinin tehlikeye dūşürüldüđü ve başkalarının hak ve hürriyetlerinin kısıtlandığı” gerekçesi ile yapılacak basın açıklaması ve etkinliklerin yasaklandığını belirtmiştir. Ancak İHD Adana Şubesinin basın açıklamasını yapacağı alan yaya ve araç trafiğinin bulunmadığı geniş bir alana sahip İnönü parkı olup, bu alanda yaya ve araç trafiği bulunmamaktadır. Ayrıca Adana’da havaların sıcak olması nedeniyle Adana’da belirtilen parkta saat 12:00 de kalabalığın en az olduğu saat olup, kamu güvenliğini sağlamak için yeterli kolluk gücünde ağır silahlı ve gerekli teçhizatla parkın her tarafında bulunmaktadır. Valiliđin yasaklama kararı ise İHD Adana Şubesi yetkililerine tebliğ edilmemiştir.

Etkinlik Alanında Yaşanan Hak İhlalleri ve sonrasındaaki süreç :

İHD Adana Şubesi yöneticileri, üyeleri, Demokratik Kitle Örgütleri temsilcileri ve insan hakları aktivistleri eylemin yapılacağı 12 Ağustos cumartesi günü saat 11:30 da eylem alanına gelmişlerdir. Grup park alanında toplanmadan önce Park alanında 150’ye yakın resmi giyimli çevik kuvvet polisleri ve 50 ye yakın sivil giyimli Güvenlik şube müdürlüğüne bağlı polisler, Emniyet Müdür yardımcısı park alanında bulunmaktaydı. Saat 12:00 olduğunda İHD yöneticilerinden 4-5 kişi kendilerini tanıtıcı İHD yazılı önlüklerini giydiği esnada yanyana duran yaklaşık 15 kişilik grup çevik kuvvet polisleri tarafından etrafi sarılarak kalkanlarla ablukaya alınmışlardır. O sırada abluka dışında kalan ve gruba destek için gelen İHD üyeleri, aktivistler, STK temsilcileri, HDP İl Eşbaşkanı Helin Kaya ve birkaç kişi daha abluka içine alınmamıştır. Polisler tarafından gruba destek olmaya çalışan abluka dışındaki gruba kalkanlarla müdahale edilmiştir. Polis ablukasını içinde kalan İHD şube başkanı YAKUP ATAŞ, İHD MYK üyesi İLHAN ÖNGÖR, İHD şube yöneticileri OSMAN FİLİZTEK, HAVİN ÖLMEZ, TEBERDAR ELİK, HASAN KARABULUT, AZİZ SARI, BELGİN IŞIK, Tüm –Belsen Şube Başkanı MEHMET ÇELİK, Eğitimsen Başkanı HÜSEYİN KAYA, KESK Dönem sözcüsü ve Haber-sen başkanı AHMET AYDOĞAN zor kullanılarak grup içerisinden tek tek alınarak polis aracına götürülmüşlerdir. Bu sırada Tüm Belsen Başkanı MEHMET ÇELİK polislerce darp edilerek burnundan kan akmaya başlamış, elbisesi polisler tarafından yırtılmıştır. İHD MYK üyesi İLHAN ÖNGÖR’ü polisler ensesinden ve sırtından vurarak darp etmişlerdir. Habersen başkanı AHMET AYDOĞAN’ın elbiseleri yırtılmıştır. Polis ablukasını içerisinde bulunan kişiler tek tek zorla polis araçlarına bindirilmiştir. Bu esnada Polis ablukasını dışında bulunan kişilerin yapılan darp ve kötü muameleye ve yakalama işlemine itiraz etmeleri karşı çıkmaları üzerine Çevik kuvvet ve Güvenlik Şube polislerince bu kişilere karşı sert bir şekilde yakalama işlemi yapılmış bu esnada Sağlık Emekçileri Sendikası (SES) başkanı Doktor Mürşit Enis Akyüz ile HDP Seyhan İlçe Eşbaşkanı Taylan Çelik polisin sert müdahalesi ve darp edilerek yakalanmış, HDP Seyhan İlçe Eşbaşkanı TAYLAN ÇELİK, polislerce park içerisinde darp edilerek, elbiseleri tamamen yırtılmış ve polis aracına konulmuştur.

Adana Valiliğinin yasaklama kararı gerekçe gösterilerek Polislerce etkinliğe katılan ve polis ablukasını dışında kalarak polisin kötü muamele ve sert müdahalesine karşı çıkan 36 kişi gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınanlardan HDP İl eşbaşkanı HELİN KAYA, polisin darp etmesi sonucu sol ayak parmağından yaralanmış ve parmak tırnağı kopmuştur.

Gözaltına alınanlar;

Yakup Ataş (Avukat İHD şube başkanı)
İlhan Öngör (Avukat İHD MYK üyesi)
Aziz Sarı (Avukat İHD yöneticisi)
Tugay Bek (Avukat İHD üyesi)
Ahmet Aydoğan (KESK Dönem sözcüsü)
Mehmet Çelik (Tüm Belsen Başkanı)
Hüseyin Kaya (Eğitimsen Başkanı)
Helin Kaya (HDP İl Eşbaşkanı)
Taylan Çelik (HDP Seyhan İlçe Eşbaşkanı)
Mürşit Enis Akyüz (SES Başkanı)
Mevlüt Kaya (İHD yöneticisi)
Nezir Algel (HDP il yöneticisi)
Nihat Doğaner (İHD üyesi)
Nimet Tekin (İHD üyesi)
Nuran Özdeş (aktivist)
Onurcan Gürbüz (Avukat aktivist)
Yaşar Gökoğlu (İHD üyesi-Çevre platformu sözcüsü)
Zeki Sekin (İHD üyesi)

Ahmet Kaya (İHD üyesi)
Ahmet Akdoğan (aktivist)
Aydın Varol (İHD üyesi)
Barış Bozkurt (aktivist)
Belgin Işık (İHD Yöneticisi)
Çetin Eye (İHD üyesi)
Hakan Çayan (Türkiye İşçi Partisi Başkanı)
Abdülhamit Çelik (İHD üyesi)
Havin ÖLMEZ (İHD yöneticisi)
Helin Yaşar (aktivist)
Hasan Karabulut (İHD yöneticisi)
Kemal şahan (aktivist) Osman Filiztek (İHD yöneticisi)
Osman Güven (İHD üyesi)
Osman Polat (İHD üyesi)
Saniye Seçgin (İHD üyesi)
Teberdar Elik (İHD yöneticisi)
şükran Efetürk (HDP yöneticisi)

Hakkında yakalama işlemi yapılanlar polis araçlarına bindirilmililerdir. Bindirilen polis araçlarının kapalı olması ve havanın çok sıcak olması nedeniyle grupta bulunanlar araç içerisinde nefes almakta zorlanmışlardır. Yaklaşık 40 dakika parkın yanında bulunan cadde de polis aracı içerisinde bekletilmililerdir. Hakkında yakalama işlemi yapılan grup uyleri adli tıp raporu alınmak uylere Yureğir Devlet Hastanesinde bulunan Adli Tıp Birimine güturülmüşlerdir. Adli Tıp biriminde grup içerisinde bulunan Avukatlardan İLHAN ÖNGÖR, YAKUP ATAŞ, AZİZ SARI, TUGAY BEK, ONURCAN GÜRBÜZ "haklarında Savcılık tarafında verilen bir gözaltı kararı bulunmadığı" gerekçesi ile yapılan işlemin hukuka aykırı olduğu bu nedenle adli muayene olamayacaklarını ve emniyette ifade vermeyeceklerini belirtmililerdir. Polislerin, nöbetçi Savcılıkla görüşmesi uylere adli muayene kabul etmeyen avukatlarla ilgili tutanak tutulmuş ve Avukatlar Adli Tıp Biriminden serbest bırakılmışlardır. Avukat olmayan diğer grup uyleri adli muayene olmuşlardır. Adli muayene sonrası bu kişiler ifadeleri alınmak uylere Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürlüğüne güturülmüşlerdir. Adli Tıp'ta muayene işlemleri yaklaşık 3 saat sürmüştür. Emniyette ifadesi alınan grup uyleri 3 saat sonra yeniden adli Tıp Birimine getirilmililer ve yeniden adli muayeneleri yapılarak serbest bırakılmışlardır. Tüm bu işlemler yaklaşık 7 saat sürmüştür. En son yapılan adli muayene sonrası adli muayene olanlara rapordan bir örnek kendilerine verilmiştir.

3. 19 AĞUSTOS 2023 TARİHLİ ETKİNLİK ÖNCESİ ve ETKİNLİK ALANINDA YAŞANAN HAK İHLALLERİ

İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi iki hafta üst üste (05 Ağustos 2023-12 ağustos 2023) Adana'da Valilik tarafından verilen yasaklama ve haksız yakalama işlemine karşı Cumartesi Anneleri/İnsanlarının 960. Hafta buluşmasına destek amacıyla yeniden 19 Ağustos 2023 cumartesi günü saat 12:00 de İnönü parkında basın açıklaması yapmaya karar vermiştir. İHD Adana şubesi üyelerine Basın açıklaması çağrısını SMS mesajları ile bilgilendirme ve çağrı yapmış, hazırladıkları sosyal medya afişleri ile sosyal medyadan kamuoyuna basın açıklamasına katılım çağrısı yapmıştır. Çağrının yapıldığı tarihte Adana Valiliğince herhangi bir yasaklama kararı bulunmamaktadır.

İHD Adana Şubesi çağrı afişi;

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION
KOMELEYA MAFËN MIROVAN
1986

Hakikat ve Adalet arayışının mekanı **"GALATASARAY MEYDANI,
CUMARTESİ ANNELERİNİNDİR"** şiarıyla gerçekleştireceğimiz basın
açıklamasına katılımınızı bekleriz

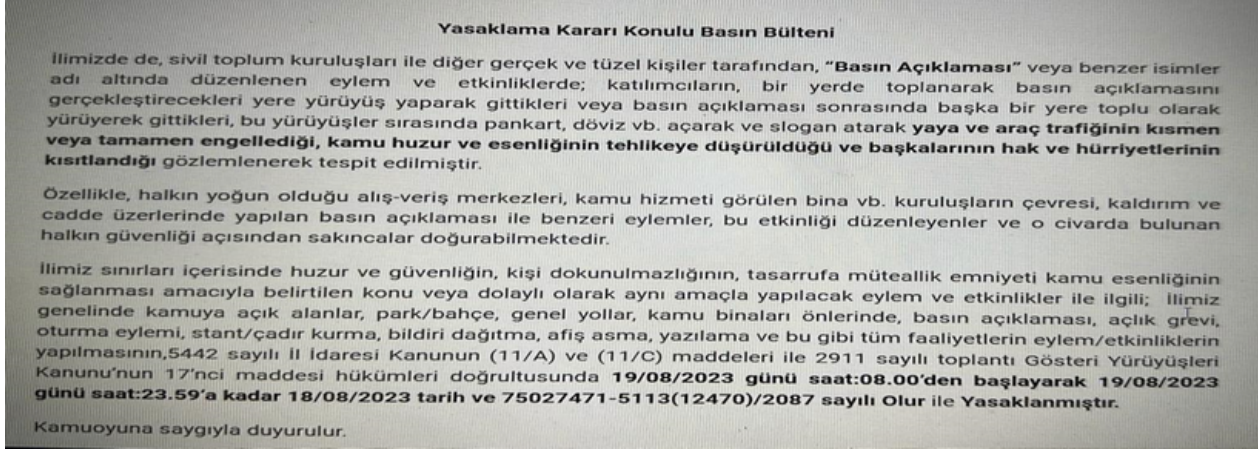
19.08.2023 (CUMARTESİ) 12.00 İNÖNÜ PARKI

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ ADANA ŞUBESİ

HD Adana şubesinin bu çağırısı üzerine 11 ağustos 2023 günü gece saat 22:30 sıralarında Adana Valiliğince tüm Adana ilinde 12 Ağustos 2023 günü eylem ve etkinliklerin yasaklanmasına karar verilmiştir.

Adana Valiliği 11 Ağustos 2023 saat 22:30 tarihli yasaklama kararı;

Adana Valiliğince verilen yasaklama kararı bir önceki haftalarda verilen gerekçelerin aynısı olup, sadece tarihler değiştirilmiş ve matbu bir gerekçe sunulmuştur. Gerekçede; “yaya ve araç trafiğinin kısmen veya tamamen engellediği kamu huzur ve esenliğinin tehlikeye düşürüldüğü ve başkalarının hak ve hürriyetlerinin kısıtlandığı” gerekçesi ile yapılacak basın açıklaması ve etkinliklerin yasaklandığını belirtmiştir. Ancak İHD Adana Şubesinin basın açıklamasını yapacağı alan yaya ve araç trafiğinin bulunmadığı geniş bir alana sahip İnönü parkı olup, bu alanda yaya ve araç trafiği bulunmamaktadır. Ayrıca Adana’da havaların sıcak olması nedeniyle Adana’da belirtilen parkta saat 12:00 de kalabalığın en az olduğu saat olup, kamu güvenliğini sağlamak için yeterli kolluk gücünde parkın her tarafında bulunmaktadır. Valiliğin yasaklama kararı ise İHD Adana Şubesi yetkililerine tebliğ edilmemiştir.

Etkinlik Alanında Yaşanan Hak İhlalleri ve sonrasındaki süreç :

Eylemin yapılacağı 12 Ağustos cumartesi günü saat 11:30 da eylem alanında etkinlik yapacak olan grup park alanında toplanmadan önce Park alanında 150’ye yakın resmi giyimli çevik kuvvet polisleri ve 50 ye yakın sivil giyimli Güvenlik şube müdürlüğüne bağlı polisler ve terörle Mücadele birimine bağlı polisler bulunmaktaydı. Güvenlik Şube Müdürlüğüne bağlı polisler, her hafta grubun basın açıklaması yapmak istediği parkın içindeki alanda bu kez kendileri oturur vaziyette görülmüş, grubun , açıklamanın yapılmak istendiği alan bu şekilde polislerce kapatılmıştır. Güvenlik Şube Polis Amiri saat 11:400’da İHD şube başkanı YAKUP ATAŞ ile görüşmek istediğini belirtmiştir. Güvenlik şube Amiri ile görüşme yapıldığı sırada İHD üyeleri, Yeşil Sol Parti Adana Milletvekili TÜLAY HATİMOĞLULLARI ve çeşitlik STK ve Sendika temsilcileri basın açıklamasının yapılacağı alana gelmişlerdir. Yapılan görüşmede Güvenlik Şube Amiri “İnönü parkında basın açıklaması yapılmasının yasak olduğunu, ancak İHD Dernek binası önünde basın açıklaması yapılmasına izin vereceklerini” belirtmiştir. İHD şube başkanı ve yanındaki İHD üyeleri, STK temsilcileri ; İHD dernek binasının bulunduğu sokağın uygun olmayacağı, sokakta esnafların işyerlerinin olduğunu aynı zamanda ailelerin oturduğu apartmanların bulunduğunu, çevreyi rahatsız etmek istemediklerini, ayrıca parkın halka açık bir alan olduğunu, Valiliğin yasaklama kararının İHD Dernek binasının bulunduğu sokağı da kapsadığını her halükarda bina önünde de yapılırsa değişen bir şeyin olmayacağını belirtmişlerdir. Ancak Güvenlik Şube polis Amiri “İHD Dernek binası önünde açıklamanın yapılması halinde izin vereceklerini, bu konuda tolerans tanyacaklarını, bina önünde yapıldığında herhangi bir polis müdahalesinin yapılmayacağını belirtmişlerdir.

İHD Şube başkanı ve yanındaki İHD yönetim kurulu üyeleri, STK temsilcileri ile beraber park içerisinde yaptıkları görüşmede “Güvenlik Şube'nin İHD Dernek binası önünde açıklama yapılması konusundaki talebini değerlendirmiş ve neticede daha önceki haftalarda grubun kötü muamele ve işkenceye maruz kalarak gözaltına alındığını, grubun aynı şekilde işkence, darp ve kötü muamele ile karşı karşıya kalmaması, gözaltına alınmaması konusunda hassasiyet göstermeleri gerektiği konusunda fikir birliğine vararak basın açıklamasının İHD Dernek binası önünde yapılmasına karar verilmiştir. Ancak grup toplu halde sıralı bir şekilde İHD Dernek binasına yürüyüş yapacağını belirtmiştir. Güvenlik Şube Amiri “ slogan atılmaması” koşulu ile İHD Dernek binasına yürünmesi talebini kabul etmiştir.

Parkta bulunan etkinlik için gelen grup, yaklaşık 1,5 Km. mesafeyi trafiği aksatmayacak şekilde Büyükşehir Belediyesi binasının arka sokağında bulunan İHD Dernek binasının önüne gelmiştir. Güvenlik Şube polisleri ve çevik kuvvete bağlı polisler grubun etrafında, önünde ve arkasında durarak Grubu, İHD Dernek binasına kadar takip etmişlerdir. Grup üyeleri kendilerini tanıtıcı İHD yazılı önlükleri giymiş ve İHD Şube başkanı YAKUP ATAŞ , önce Adana Valiliği kararının hukuka aykırı olduğunu, ancak gruptaki arkadaşlarının darp ve kötü muameleye her hafta maruz kaldıklarını İnsan haysiyetine ve Onuruna yakışmayan muamelenin polisler tarafından gerçekleştirildiğini, hukuka aykırı olarak grup üyelerinin gözaltına alındığını bu nedenle Cumartesi anneleri/ İnsanlarına destek amacıyla yaptıkları basın açıklaması ile seslerini her zaman her yerde duyurabileceklerini, buna keyfi Valilik kararlarının engel olamayacağını belirterek bu hafta basın açıklaması etkinliğini İHD Dernek binası önünde yapmayı uygun gördüklerini belirterek İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi Cumartesi Anneleri Gözaltında Kayıplara karşı Komisyonu tarafından hazırlanan ortak basın açıklaması metnini okumuştur. Basın açıklaması esnasında grup üyeleri “ HAK, HUKUK, ADALET- İNSANLIK ONURU İŐKENCEYİ YENECEK” sloganları atarak alkışlarla basın açıklamasını sonlandırmıştır.

Basın açıklaması yapıldıktan sonra Grup üyeleri İHD Dernek binasına geçip, yaşanan süreç ile değerlendirmelerde bulunmuş ve Adana Valiliğinin yasaklama kararının hukuka aykırı olduğu, Cumartesi annelerinin/insanlarının her hafta İstanbul'da gözaltına alınmasının ve etkinliklerinin yasaklanmasının kabul edilemez olduğunu, bu nedenle Adana'da bu dayanışma etkinliklerinin devam edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Grup, İHD Dernek binasında bulunduğu sırada Yaklaşık 50 Güvenlik Şube polisi ve Çevik kuvvet polisi bina dışında sokakta polis araçları ile beraber Grubun binadan çıkıp dağılmasını beklemişlerdir. Polisin sokakta kalabalık bir şekilde beklemesinin sokaktaki esnafları ve binada oturanların rahatsız olacağı düşünülerek İHD MYK üyesi İLHAN ÖNGÖR, Güvenlik Şube Amiri ile görüşme yapmış “ Polislerin sokakta kalabalık durmasının sokakta bulunan esnafları ve bina sakinlerini rahatsız edebileceğini, basın açıklamasının bittiğini, halen polislerin ellerinde ağır silahlarla sokakta bulunmasının gereksiz bir gerginlik yarattığını “ belirtmiş ve polisin sokaktan ayrılmasını istemiştir. Bu görüşme üzerine bir kısım polisler sokaktan ayrılmış yaklaşık 8-9 polis sokakta kalmışlardır. Grubun İHD Dernek binasından ayrılmasından sonra dışarıda bekleyen polisler sokaktan ayrılmışlardır.

Gözlemci Kurum Değerlendirmesi;

Cumartesi Anneleri/İnsanları eylemi Türkiye'nin en uzun erimli adalet ve hakikat arayışı talepli "sivil itaatsizlik" eylemidir. Cumartesi Anneleri/İnsanları mücadelesi, 27 Mayıs 1995'ten bu yana her cumartesi günü Galatasaray Meydanı'nda oturma eylemleri düzenleyerek ülkenin yakın tarihinde gözaltında kaybettirilen ve faili meçhul siyasi cinayetlere kurban giden yakınlarının bulunmasını ve faillerini yargılanmasını isteyenlerden oluşan annelerin/insanların hakikat ve adalet arayışıdır. Cumartesi Anneleri/İnsanları'na yönelik yasaklama kararı Beyoğlu Kaymakamlığının İdari kararı ile 700'üncü haftadan bu yana sürmektedir. 701'inci haftada Galatasaray meydanına yürümek isteyen gruba müdahale edilmiş, oturma eylemi Büyükparmakkapı Sokak'ta yapılmıştır. 702'nci haftadan bu yana Cumartesi Anneleri/İnsanları, İHD İstanbul şubesi önünde buluşmaktadır. Galatasaray Meydanı'na çıkmalarına izin verilmemektedir. Meydan polis bariyerleriyle kalıcı olarak kapatılmaktadır. Meydana çıkmak isteyenler gözaltına alınmaktadır.

AYM, gözaltına alınanlar arasında bulunan ve Cumartesi Anneleri/İnsanları'ndan Maside Ocak Kışlakçı başvurusunda oy çokluğuyla aldığı kararının "yeni ihlallerin önlenmesi için" Beyoğlu Kaymakamlığı ve Adalet Bakanlığına; 700. hafta buluşmasına katılan İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul şube başkanı Gülseren Yoleri başvurusunda oy birliği ile aldığı kararının ise Adalet Bakanlığına gönderilmesine karar vermiştir. AYM, kararında toplantı ve gösterilere yönelik müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının ve orantılı olduğunun ispatının gerektiğini hatırlatmıştır. İdari makamların toplantı ve gösteri yürüyüşlerini otomatik olarak yasaklama yoluna gitmek yerine bu hakkın etkin kullanımını sağlamaya yönelik pozitif yükümlülükleri olduğunu hatırlatan AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 1995 yılından bu yana barışçıl bir toplanma gerçekleştirdiğine dikkat çekerek idarenin bu etkinliğin yapılacağına ilişkin olarak önceden bilgisi olmadığını iddia edemeyeceğine karar vermiştir. AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın "gözaltında kaybedilen yakınlarının bulunması ve kamuoyunda farkındalık yaratılması için oturma eylemi düzenlemek istemesinin demokratik bir toplumda saygı ile karşılanması gerektiği" tespitinde bulunmuştur.

Mevcut Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen 20 haftadan beri Galatasaray Meydanına çıkmak isteyen ve demokratik hakkını kullanmak isteyen Cumartesi anneleri/insanları darp ve kötü muameleye uğrayarak gözaltına alınmaktadır. İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi, İHD Genel Merkezinin aldığı merkezi karar doğrultusunda Adana İnönü parkında ilk yasaklama kararından bir hafta önce 29 temmuz 2023 cumartesi günü saat 12:00 Cumartesi anneleri/İnsanları için dayanışma amacıyla basın açıklaması yapmış olup hiçbir kamu düzeni ve trafiği aksatacak olumsuz bir durum ortaya çıkmamıştır. İHD Adana Şubesi bir sonraki hafta İstanbul'da Cumartesi anneleri/insanlarına karşı haksız gözaltı, darp ve kötü muamele nedeniyle 05 ağustos 2023 cumartesi saat 12:00 Cumartesi anneleri/insanları ile dayanışma amacıyla basın açıklaması yapmak istemiştir. Ancak Adana Valiliği, İHD Adana Şubesinin bu dayanışma amacıyla yapacağı basın açıklamasını engellemek amacıyla 05 ağustos 2023 günü Adana ilinde yapılacak basın açıklamalarının yasaklanmasına karar vermiştir. Bu yasaklama kararları 3 hafta boyunca (05 ağustos 2023- 12 ağustos 2023- 19 ağustos 2023) her cumartesi 1'er günlük yasaklama kararları şeklinde devam etmiştir. Yasaklama kararları etkinlikten bir gün öncesi gece saat 22:00 sıralarında Adana Valiliği internet sitesinde yayınlanmakta ve yazılı olarak etkinliği yapacak kuruma tebliğ edilmemektedir. Oysa ki; Etkinliğin yapılacağı günler öncesinden İHD Adana Şubesi tarafından kamuoyu ile sosyal medya üzerinden paylaşılmakta ve Adana'daki tüm STK'lar, basın kuruluşları bu etkinlikten haberdar edilmektedir.

AYM'nin Cumartesi anneleri/insanları ile ilgili verdiği ihlal kararları bir yana Adana Valiliğinin yasaklama kararlarında her ne kadar yasal dayanak olarak 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 17. maddesi, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11/C, 11A maddesi gösterilse de , karar matbu, klişe soyut gerekçelere dayanmaktadır. Zorunlu ve acil bir ihtiyaç ortaya konulmadıkça keyfi olarak yasaklama kararı verilemeyeceği açıktır. Anayasa'nın "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı"nı düzenleyen 34'üncü maddesinde, "Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir" denilmektedir. 2911 sayılı Yasanın 17. maddesinde, "Bölge valisi, vali veya kaymakam, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabilir" denilmektedir. Madde metninde de açıkça görüldüğü üzere somut olarak suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlikenin mevcut olması halinde yasaklama kararının verilebileceği belirtilmektedir. Ancak Adana Valiliğinin yasaklama kararı incelendiğinde somut açık ve yakın tehlikenin ne olduğu birebir aynı her üç yasaklama kararında da belirtilmemiştir. Anayasa'nın "temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesinde, ilgili özgürlüklerin, özüne dokunmaksızın sınırlanmasının mümkün olduğu açıkça ifade edilmektedir. Hakkın özü; Bir hakkın kullanımını ortadan kaldıran veya son derece güçleştiren sınırlamalar, o hakkın özüne dokunmuş olmaktadır. Valiliğin yasaklama kararı ile soyut keyfi idari bir kararla hakkın özüne açıkça müdahale olduğu tartışmasızdır. Valiliğin yasaklama kararının, salt İHD Adana Şubesinin Cumartesi anneleri/insanları ile dayanışma amacıyla yapacağı basın açıklamasına yönelik keyfi ve özel bir karar olduğunun diğer bir kanıtı; hafta içinde bir çok STK ve Sendikal örgütler tarafından aynı parkta basın açıklaması yapılırken herhangi bir yasaklama kararı verilmez iken salt İHD Adana Şubesinin etkinlik yapacağı güne yasaklama kararı verilmiş olmasıdır. Oysa ki etkinliğin yapılacağı İnönü parkı şehrin merkezinde olup işyerlerinin en yoğun olduğu bölgede bulunmakta ve hafta içi insan kalabalığının en fazla olduğu zaman dilimidir. Diğer bir Husus; Valilik yasaklama kararları, etkinliğin yapılacağı günün bir önceki gecesinde saat 22:00 sıralarında yayınlanmaktadır. Bu durumda Valilik yasaklama kararlarından grup üyeleri ve etkinliği yapacak olan İHD Adana Şubesi haberdar olamamaktadır. Karar, etkinliği yapacak kuruma yazılı tebliğ edilmemektedir. Doğal olarak Etkinliği yapacak İHD Adana Şubesinin Yasaklama kararına karşı Hukuki süreç başlatması, İdare Mahkemesinde Yürütmeyi durdurma talepli dava açması mümkün değildir. Bu durum Grup üyeleri ve İHD Adana Şubesinin Mahkemeye Erişim Hakkını da ihlal etmektedir. Hukuk Devletinin temel ilkeleri arasında yer alan "belirlilik ilkesi" ne göre, hukuk düzenlemelerinin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir tereddüde ve şüpheye yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu tedbirler içermesi de gereklidir. Valilik yasaklama kararı "belirlilik ilkesine" aykırılık teşkil etmekle Anayasanın 2. Maddesinde tanımlanan Hukuk Devleti olma ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Yapılacak basın açıklaması etkinliğinin kamu düzenini ne şekilde bozacağına veya başkalarının hak ve özgürlüklerini nasıl zedeleyeceğine dair herhangi bir somut açıklama yasaklama kararında bulunmamaktadır.

Adana Valiliğinin yasaklama kararında; yapılacak basın açıklamasının araç ve yaya trafiğini engelleyeceği ve kamu düzenini bozacağından bahsedilmektedir. Oysa ki açıklamanın yapılacağı yer Adana ilinde geniş bir park olan İnönü parkı olup araç ve yaya trafiğine kapalı bir alandır. Basın açıklamasının yapılacağı saat 12:00 olup Adana'da en sıcak günlerinden olup çok az insanın bulunduğu bir parktır. Eylemin yapılacağı saatte yaklaşık 150 çevik kuvvet polisi, Güvenlik Şube Müdürlüğü polisi ve terörle mücadele polisi alanda bulunmakta olup, polisler gerekli ağır silahlı ve teçhizatla park alanında bulunmaktadır. Etkinliği yapacak grup ise yıllardır İnsan Hakları alanında çalışan, Emniyet mensupları tarafından bilinen, tanınan İHD yöneticileri, STK temsilcileridir. Valiliğin yasaklama kararındaki gerekçelerin gerçeği yansıtmadığı, asıl amacın demokratik hakkın engellenmesine yönelik olduğu, yasaklama kararının salt İHD Adana şubesinin Cumartesi anneleri/insanları ile dayanışma amacıyla yapacağı basın açıklamasının engellenmesine yönelik olduğu açıkça gözlemlenmiştir. Bu yasaklama kararının AYM kararında da açıkça belirtildiği üzere "demokratik bir toplumda gereklilik ilkesini karşılamadığı" açık olup, Birey/Grubun ifade ve toplanma özgürlüğü ihlal edilmiştir.

Polisin sert müdahalesi ile etkinlik engellenerek grup üyeleri kötü muamele ve darp edilerek yakalanması yapılmıştır. Yakalama işlemi sırasında grup üyelerinin darp ve kötü muameleye maruz kaldığı Adli Tıp raporları ve basına yansıyan görüntülerde açıkça görülmektedir. Ayrıca yakalaması yapılan grup üyeleri saatlerce sıcak ve kapalı polis araçlarında bekletilmiş, Adana'da sıcakların 48 derece olduğu bir saatte susuz bir şekilde bırakılmışlardır. AİHS.3. madde de tanımlanan işkence ve kötü muameleye yasağı ihlal edilmiştir. Savcılık tarafından herhangi bir gözaltı kararı olmamasına rağmen yakalananlar adli muayene maruz kalmışlardır.

Gözlemci Kurum olarak yaptığımız gözlemlerde; Valiliğin yasaklama kararının içeriğinde belirtildiği gibi kamu düzeninin sağlanması asli gerekçe olmayıp, asıl amacın demokratik hakkın kullanımının engellenmesine yönelik keyfi idari bir karar olduğu değerlendirilmektedir.

ADİL YARGILANMA HAKKINA ERİŞİM DERNEĞİ